

Wandelnetwerk 'Kempense Kolonies':

start knooppunt 51

51 - 52 - 54 - 33 - 34 - 73 - 71 - 74 - 10 - 70 - 69 - 79 - 60 - 59 - 58 - 57 - 56 - 55 - 66 - 52 - 51 of in omgekeerde volgorde (markering met bruine pijlen).

Het Ontsnappingspad is een wandeling van 10 km langs de vaart of ringwal, die in 1893 rond de voormalige Landloperskolonie werd gegraven om ontvluchtingen te voorkomen. Deze ringgracht en zijn omgeving vormt nu de groene long van dit beschermd landschap. Volg de nummers op het wandelnetwerk 'Kempense Kolonies' en geniet van de 'Pure Kempen'.

Startplaatsen:

Startplaats:

Merksplas, Kapelstraat, 10 aan het Bezoekerscentrum 5/7, knooppunt 51.

Bezienswaardigheden:

Bezoekerscentrum over de landloperskolonies in de Grote Hoeve; slaapzalen van de landlopers nu Centrum voor Illegalen; oorlogsmonument WO II ter ere van John W. Harper en de Polar Bears; voormalige cipierswoningen; ringvaart en ringwal, drevenstructuur

Horeca

Bezoekerscentrum met brasserie, Kapelstraat, 10.

Café Breebos, Steenweg op Rijkevorsel 73, 2330 Merksplas. tel: +32 14 63 59 74

Picknickplaatsen-rustbanken:

Er zijn talrijke rustbanken en enkele picknickplaatsen, zie plan.

‘Ontsnappingspad’

Ontsnappen uit de gevangenis

Prison Escape! Wie ergens opgesloten zit, denkt aan ontvluchten. En... omdat de landlopers destijds vaak dwangarbeid verrichtten op de Grote Hoeve, op de akkers en in de dreven, was de verleiding nog groter... (Hoewel er ook heel wat gevangenen waren die ervoor kozen om landloper te zijn). Om de toename aan ontvluchtingen te voorkomen, werd er vanaf 1893 rond de landloperskolonie door de landlopers zelf een ringgracht/ringwal gegraven van ca 10m breed en een lengte van ca 7 km. Het ontsnappingspad volgt deze ringgracht. Aan de rand, bij de Vaartstraat ligt de voormalige ‘zwemkom’. In 2014 werd een wandelbrug gebouwd naar de woonzones.

Bezoekerscentrum Kolonie 5-7.

Op basis van filmpjes en touchscreens krijg je goede indruk over het ontstaan van de Koloniën van Weldadigheid en de verhalen van de landlopers. Je verneemt er ook waar de herder met zijn schapen op dat moment rondtrekt. Het bezoekers-centrum is gratis toegankelijk. Hier vind je ook sanitair, parking, taverne en logies.

De **Landloperskapel O.-L.-V.-Hemelvaart van Merksplas-Kolonie**, anno 1899,. Deze kapel is georiënteerd naar het westen in plaats van naar het oosten. In de voorgevel zie je het kruis (kerk) en de Belgische Leeuw (staat) verenigd in één kunstwerk. Over de volledige lengte van de nok van het dak prijkt er een lichtkoepel. De kapel is volledig onderkelderd, en was destijds de bewaarplaats van wintergroenten voor de landlopers. Sinds 1985 zijn er geen erediensten meer. In 2014 werd reeds een deel van de restauratie uitgevoerd. In de kelders is het Gevangenis museum gehuisvest.

In het **Centrum voor Illegalen** bevonden zich destijds de slaapzalen van de landlopers. In 1955 werden uit veiligheidsoverwegingen de schilddaken verwijderd en vervangen door platte daken.

De **Strafinrichting** van Merksplas is één van de grootste gevangenissen van België. Aanvankelijk verbleven er alleen landlopers: ca 600 in 1825 en meer dan 5000 in 1910. Nu verblijven er in de gevangenis ca. 700 gevangenen, een bonte mengeling van vele nationaliteiten. Aan de achterzijde is een beveiligde nijverheidszone.

Rond de gevangenis bevindt zich een volledig justitiedorp met ca. 120 **cipierswoningen** van ‘rang en stand’. Hoe hoger de personeelsrang, hoe meer trappen er zijn naar de voordeur en hoe ruimer het huis. De meeste woningen werden vanaf 2003 in erfpacht gegeven en zijn inmiddels gerestaureerd.

Monument van John W. Harper.

Op 29 sept. 1944 vond de Slag van Merksplas plaats met een aanval van de geallieerden (Engelse, Canadese en Poolse troepen), op de stellingen van de Duitsers, ingegraven achter de ringwal. J.W. Harper, lid van het regiment van de Polar Bears, forceerde de doorbraak maar bekocht dit met zijn leven. Postuum ontving hij

het prestigieuze Victoria Cross (VC). Ter ere hiervan werd aan de quarantainestal een monument opgericht. Nu verbreedert Merksplas met zijn geboortedorp Hatfield (GB).

Het **Biesven** met zijn eigen ringgracht, was destijds de grote waterbuffer voor de ringvaart rond het landlopersdomein. Rust en picknickplaats.

Visvijvers en kleiputten. Het hedendaagse landschap is gevormd door het samenspel van natuur en menselijke activiteit. Om de stenen te leveren voor de gebouwen die tussen 1870 en 1900 zijn opgericht, begon men op het domein met een steenfabriek en met kleiwinning. Zo ontstonden diverse kleiputten welke thans resulteren in grote waterpartijen. Ze hebben diverse nabestemmingen gekregen, zoals een vissersput, in deze put zouden bij de bevrijdingsdagen van de Tweede Wereldoorlog Duitse tanks en andere voertuigen zijn gedumpt. Andere putten werden volgestort met huishoudelijk afval. Het is mogelijk dat je langs de oude kleiputten een ijsvogel kan spotten.

Het Biesven